

Фізико-географічні дослідження

Круковская А.В.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

ОЦЕНКА БЛАГОПРИЯТНОСТИ АГРОГИДРОЛОГИЧЕСКИХ РЕСУРСОВ ТЕРРИТОРИИ УКРАИНЫ ДЛЯ ВЫРАЩИВАНИЯ ЯРОВОГО ЯЧМЕНЯ

В статье изложены результаты исследования географических закономерностей влияния запасов продуктивной влаги в почве на формирование урожайности ярового ячменя в Украине на основе физико-статистической модели «Погода–урожай, УкрНИГМИ».

Ключевые слова: агрогидрологические ресурсы, модель «погода–урожай», коэффициент продуктивности, яровой ячмень

Krukivska A.

Kyiv National University Shevchenko

THE ESTIMATION OF FAVORABILITY OF THE AGROHYDROLOGICAL RESOURCES OF UKRAINE TERRITORY FOR GROWING OF SPRING BARLEY

The article presents the results of study of the geographical features of agrohydrological resources influence on the formation of spring barley productivity in Ukraine. The investigation has been conducted on the basis of the physical-statistical model "Weather–Crop yield, UHMI".

Keywords: agrohydrological resources, "Weather–Yield" model, coefficient of productivity, spring barley

УДК 631.44:556.53 (477.4)

Пархоменко О.Г.

Чернігівський національний педагогічний університет

імені Т.Г. Шевченка

ГОЛОЦЕНОВИЙ ПЕДОГЕНЕЗ ЗАПЛАВ ТЕРИТОРІЇ СЕРЕДНЬОГО ПРИДНІПРОВ'Я

В статті проаналізовано серії похованих ґрунтів заплав у природних відкладах (переважно, в заплавному алювії) території Середнього Придніпров'я. Виявлено тренд кліматичної еволюції протягом голоцену. З'ясовано особливості віку та генезису похованих ґрунтів заплав. Схарактеризовано спрямованість педогенезу заплав. Встановлено тривалість та швидкість періодів формування ґрунтів та седиментації.

Ключові слова: ґрунт, ґрунтоутворення, педогенез, голоцен, заплава

Фізико-географічні дослідження

Актуальність дослідження. Проблема формування ґрунтів в часі являється однією з найбільш актуальних у ґрунтознавстві та географії. Знання про швидкість ґрунтоутворення, вік стадій еволюції та процеси трансформації ґрунтових тіл при зміні природних та антропогенних факторів, дають вкрай важливу інформацію про стійкість ґрунтів, темпи їх деградації та відновлення. Особливо це важливо у зв'язку з посиленою антропогенною діяльністю на середовище у наш час та появою даних про різкі кліматичні зміни в історичному минулому.

Заплави відносяться до числа найбільш молодих та динамічних елементів рельєфу. Вони сформувалися у голоцені і продовжують активно розвиватися. Займають значні площі, їх ґрунти родючі і мають велике сільськогосподарське значення. Тому вивчення еволюції та швидкості формування ґрунтів заплав важливо не тільки з теоретичної, але й з практичної точки зору. Заплавні відклади та ґрунти, які містяться в них, являють собою значний інтерес для вивчення історії природи у голоцені.

Аналіз досліджень і публікацій. На території України дослідження серій голоценових ґрунтів проводилися на заплавах рр. Дністер, Дніпро та інших долинах більш дрібніших річок [2; 4-6; 9; 10; 13].

Завдання дослідження. Важливим завданням у палеогеографії сьогодні є вивчення серій похованих ґрунтів заплав (чергування ґрунтів та шарів алювію) у природних відкладах з метою визначення тренду коливань клімату й пов'язаного з ним змін процесів ґрунтоутворення. З метою виявлення кліматичної еволюції протягом голоцену необхідно з'ясувати особливості віку та генезису похованих ґрунтів заплав, швидкості ґрунтовірних процесів, характер та ступінь розвитку ґрунтового профілю у зв'язку зі швидкістю седиментації, простежити основні стадії еволюції заплавного педогенезу під впливом змін умов природного середовища у голоцені.

Виклад основного матеріалу. Майже повністю безлісі ландшафти, а також висока інтенсивність накопичення алювію, характерна для сучасної заплави, існували не завжди. Численні факти свідчать про те, що історія ландшафтів заплав у голоцені була складною, включала у себе стадії з іншим характером розвитку природних та антропогенних процесів педогенезу.

Відомі різні тренди еволюції заплавного педогенезу: у бік нормальних зональних ґрунтів [1], у бік заболочування тощо [8]. Причинами такої різної направленості еволюції ґрунтів заплав є – значна різноманітність процесів розвитку рельєфу, а також зміни гідрологічного режиму річки, пов'язані зі

Фізико-географічні дослідження

зміною клімату. Внаслідок врізання русла і осадконакопичення поступово збільшується висота заплави, послаблюється її затоплюваність, посилюється дренажність ґрунтів, послаблюється інтенсивність седиментації. Відбувається зміна ландшафтів і ґрунтів заплави у бік нормальних автономних. Процеси блукання річки по заплаві призводять не лише до розвитку бокової ерозії, а й до збільшення швидкості накопичення алювію і утворенню кумулятивних ґрунтів. Навпаки, при віддаленні русла розвивається заболочування.

Кумулятивні (синлітогенні) ґрунти заплів [16] формуються в умовах постійного накопичення мулу, внаслідок чого наростають вверх. З цим поняттям слід відмітити, що поняття літогенез має широке значення. Воно включає не лише процеси накопичення відкладів, але й процеси їх вивітрювання та метаморфізму з глибиною. Крім кумулятивних в заплаві є також добре розвинені ґрунти, сформовані при повному або майже повному завершенні седиментації (постлітогенні): дерново-підзолисті, чорноземні та інші.

Потрібно відзначити, що поняття “ґрунти заплів” та “заплавні ґрунти” не є ідентичними. Перше поняття означає всі ґрунти, які наявні у заплаві, як специфічні для цього елементу рельєфу (заплавні алювіальні), так і ґрунти автономного ряду (підзолисті, чорноземні) характерні для просторів міжріч. Друге – лише специфічні заплавні ґрунти, що утворилися в умовах седиментації (кумулятивні ґрунти).

Серед напрямків, в яких ведуться дослідження заплівних палеоґрунтів, на сьогоднішній день можемо виділити *геолого-геоморфологічний* та *ґрунтово-еволюційний*. Суть першого полягає у вивченні стратиграфії заплави, виявленню періодів седиментації і причин їх змін на періоди педогенезу [11; 14; 15; 17; 18]. Палеоґрунти при цьому слугують лише свідками періодів припинення седиментації (формування нормальних ґрунтів) або її уповільнення (кумулятивні ґрунти). Аналізується вік ґрунтів і ступінь їх розвитку, що вказує на давність і тривалість перерв седиментації. Метою, в даному випадку, є вивчення динаміки осадконакопичення, а не генезису ґрунтів. Асинхронність інтервалів формування ґрунтів у заплаві різних річок і тим більше в межах однієї долини – свідчення локальних, місцевих причин поховання. Синхронність ґрунтів вказує на існування періодів седиментації, пов’язаних з кліматично обумовленими змінами гідрологічного режиму.

ґрунтово-еволюційний же напрямок в свою чергу за основну мету бере вивчення генезису похованих ґрунтів, виявлення стадій педогенезу на заплаві,

Фізико-географічні дослідження

кореляцію їх зі стадіями розвитку ґрунтів міжріч та реконструкцію природних умов на основі аналізу властивостей ґрунтів. Найбільш важлива інформація зафіксована у генетичному профілі ґрунту, а також у будові ґрунтового покриву. Їх дослідження дозволяє реконструювати біокліматичні умови часу формування ґрунту, вплив антропогенного навантаження, наявність чи відсутність періодів седиментації. Додаткові відомості про умови педогенезу дають археологічні матеріали. Так, прошарку, який містить відбитки довготривалого поселення у заплаві, повинен відповідати період без регулярних повеней. Дослідженнями генезису та еволюції ґрунтів заплави встановлено поступовий їх розвиток від слаборозвинених з алювіальною шаруватістю (дернові шаруваті ґрунти) і більш розвинених, що зберігають специфіку заплавного ґрунтоутворення (дернові та лугові ґрунти) до добре розвинених (дерново-підзолистих, сірих лісових, чорноземів).

Заплава відрізняється значною просторовою неоднорідністю [1]. На ній у безпосередній близькості межують ґрунти молоді та давні, кумулятивні та нормальні, сформовані при відсутності процесів седиментації. На заплаві є:

- ділянки, по яким русло блукає (сучасні пояси меандр), руйнуючи і створюючи нові поверхні з піонерними ґрунтами;
- стабільні ділянки, в межах яких йде накопичення відкладів з перервами, в наслідок чого утворюються серії похованих ґрунтів, часто з добре розвиненим ґрунтовым профілем;
- давні стабільні ділянки з добре розвиненими ґрунтами на поверхні. Такі ґрунти не поховані, так як розміщені на віддалі від русла, за межами прируслової зони акумуляції відкладів. Ґрунти тут здебільшого мають нормальний профіль, місцями заболочені.

Надзвичайно цікавим феноменом, у якому відображена історія ландшафтів голоцену є серії заплавних похованих ґрунтів високих заплав та низьких терас, що відрізняються від ґрунтів вододілів. Серії похованих ґрунтів заплав території Середнього Придніпров'я вивчаються у наш час не достатньою мірою, фрагментарно. На думку О.Л. Александровського [1] та М.Ф. Веклича [4, 5] процеси седиментації співпадають з різкими похолоданнями клімату у голоцені, що пояснюється рядом причин. У ці періоди знижувалася випаровуваність, промерзання ґрунтів і накопичення великої кількості снігу посилювали поверхневий стік, підвищувалась висота повеней і кількість алювію, який надходив на поверхню заплави. У період танення снігу вплив мало також глибоке промерзання ґрунтів, яке перешкоджало внутріґрунтовому

Фізико-географічні дослідження

стоку талих вод і робило стік переважно поверхневим. Це викликало посилення ерозії на схилах, підвищення об'ємів змитого дрібнозему, який виносився до річок, наслідком чого було активне надходження алювію на поверхню заплави у паводок. Основна частина відкладів заплави представлена піщаним алювієм, в якому часто можемо спостерігати поховані ґрунти, поява яких є свідченням уповільнення або припинення накопичення алювію.

Швидкість акумуляції є важливим фактором заплавної педогенезу, яка визначається на прикладі історично або археологічно датованих молодих ґрунтів, а також комплексним підходом із застосуванням методів палеопедології та радіовуглецевого датування добре розвинених палеоґрунтів заплави [2].

Для формування на заплаві ґрунтів основних типів визначена різна швидкість седиментації [1] (табл. 1). Відповідно встановлено, що первинні ґрунти формуються протягом 100-200 років, дернові, лучні – протягом 500-1000 років, а в умовах уповільненої седиментації (менш, ніж 1-10 см/100 років) ґрунтоутворення може тривати значно довше з формуванням у подальшому потужного кумулятивного ґрунту. Для формування зональних ґрунтів (дерново-підзолистих, чорноземів) потрібно часу не менш, ніж 1000 років, відповідно при визначеній швидкості седиментогенезу. Виявлена чітка закономірність, яка полягає у тому, що періоди ґрунтоутворення на заплаві більш тривалі, ніж інтервали седиментації.

Таблиця 1

Вплив швидкості накопичення алювію на формування ґрунтів заплави

<i>Швидкість седиментації</i>	<i>ґрунти та седименти</i>
> 25 см / 100 років	Алювій
10 – 25 см / 100 років	Седименти з ознаками ґрунтоутворення
3 – 10 см / 100 років	Кумулятивні ґрунти (дернові шаруваті)
1 – 3 см / 100 років	Добре розвинені лучні та дернові ґрунти
< 1 см / 100 років	Зональні ґрунти (чорноземи, дерново – підзолисті)

Встановлено, що періоди ґрунтоутворення на заплаві більш тривалі, ніж інтервали седиментації. За останні 1000 років переважав інтенсивний розвиток процесів седиментації. Добре розвинені ґрунти попереднього етапу розвитку заплави місцями збереглися, але здебільшого були поховані під шаруватим піщано-супіщаним алювієм. Поверхня заплави стала пологою, відповідно і ґрунтовий покрив – більш простим. Знищення на заплаві лісів призвело до формування антропогенних заплавних луків. На сьогоднішній день вже

Фізико-географічні дослідження

завершився надзаплавний терасовий етап розвитку заплав і відновився заплавний режим їх функціонування.

В цілому, причинами вказаних змін ґрунтів та ландшафтів заплави у голоцені, були, з одного боку, зміни клімату в бік похолодання та зволоження (малий льодовиковий період), з іншого боку, вирішальний вплив мала господарська діяльність людини. Зникнення лісів та розораність просторів міжрічч в басейнах річок викликали прискорення паводків, підвищення їх рівня та збільшення ерозійних процесів і твердого стоку. Більший вплив антропогенної складової розвитку сучасного етапу заплави у порівнянні з попередніми періодами седиментогенну, що є чисто кліматогенним явищем, характеризується підвищеним об'ємом алювію. Разом з тим, у попередні етапи розвитку природи зміна автономного педогенезу на алювіальний безперечно мала місце.

Єдиної думки про причини неодноразових змін періодів накопичення алювію періодами стабільності і ґрунтоутворення в заплаві не існує. Ряд вчених вважають, що головну роль при цьому відіграють процеси розвитку заплав. Суть гіпотези полягає в наступному: накопичення алювію переважно відбувається вздовж русла і приурочено до діючого поясу меандр [16]. В результаті накопичення значних товщ алювію зона поясу меандр і русло піднімаються над оточуючою поверхнею заплави. Потім відбувається прорив берегового валу і закладається нове русло на пониженій території заплави, де до цього часу формувалася ґрунт. В наслідок цього, на заплаві формування ґрунтів відбувається асинхронно: на поверхні поясу меандр, яке лишила річка, седиментація змінюється ґрунтоутворенням, і навпаки, вздовж нового русла розвиток ґрунтів змінюється седиментацією.

За іншою гіпотезою формування ґрунтів відбувається в результаті кліматично обумовлених змін паводкового режиму [7; 11; 12; 19]. Ця гіпотеза перевірялася на прикладі серій похованих ґрунтів заплав рр. Десна, Ірпінь (біля с. Стоянка), Сула (с. Хрулі), Рось (с. Томилівка), проток Ратна (поблизу с. Літочки), Любич (неподалік с. Літки) та ін. Зафіксовано чіткі характерні сліди декількох фаз прояву педогенезу, що є важливою складовою при побудові схем еволюції ґрунтів та локальних часових шкал розвитку ґрунтового покриву, ландшафтів та клімату Середнього Придніпров'я (рис. 1). Все це свідчить про те, що у заплаві поряд з асинхронними явищами, пов'язаними з локальним розвитком геоморфологічних процесів, мали місце кліматогенні події, що проявилися у синхронності і періодичності формування ґрунтів.

Фізико-географічні дослідження

Отримані на окремих опорних та додаткових середньо- та пізньоголоценових розрізах ґрунтів заплави території Середнього Придніпров'я дані дають можливість робити припущення про існування ряду етапів педо- та седиментогенезу. У дослідженому розрізі заплави поблизу с. Стоянка (р. Ірпінь) у мікроетапі $h1b_1^4$ (АТ-3) [3], (6030±100 ВР) внаслідок похолодання і незначного посушення сформувався дерново-лучний ґрунт, який перекритий у мікроетапі $h1b_1^5$ суглинистим алювієм (5320±90 ВР) [2].

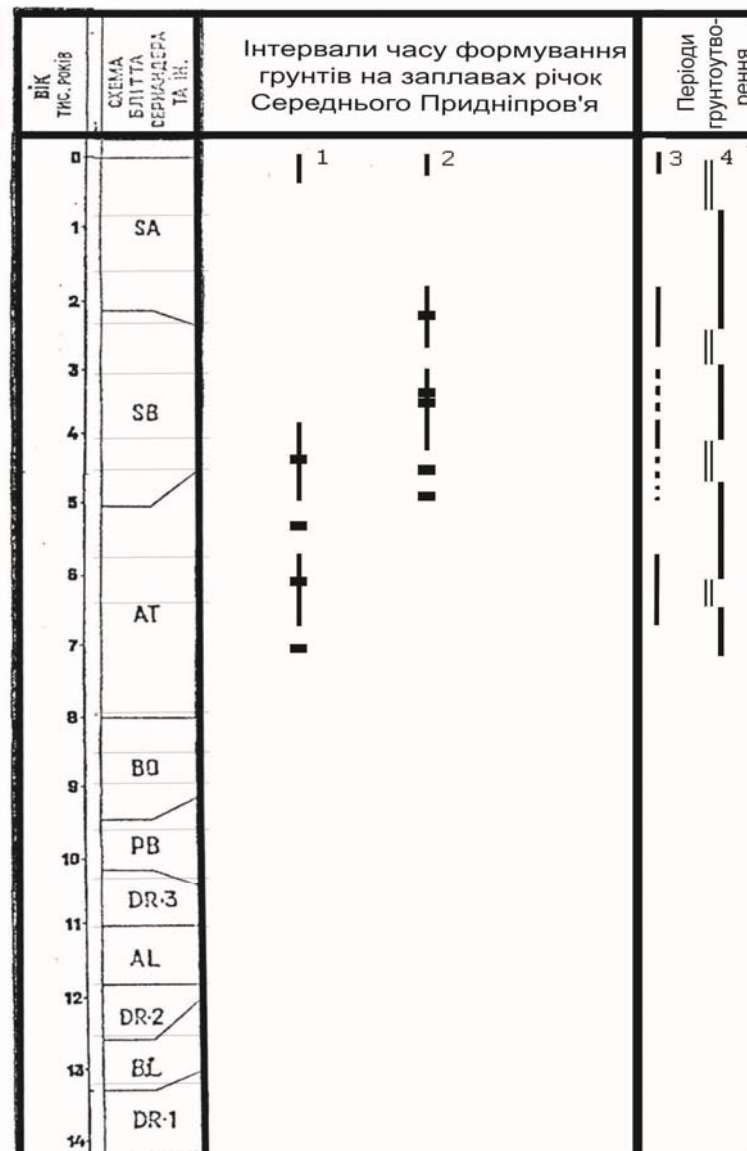

Рис. 1. Зміни клімату за даними вивчення ґрунтів заплави протягом голоцену: 1 – розріз у с.Стоянка; 2 – розріз у с.Літки; 3 – періоди ґрунтоутворення на території Середнього Придніпров'я; 4 – основні періоди ґрунтоутворення (—, теплий клімат) і седиментації (≡, холодний клімат) на Руській рівнині [1].

Фізико-географічні дослідження

Проаналізувавши отримані дані, встановлено, що верхній ґрунтовий горизонт розрізу, який залягає на незначній глибині, має достатньо давній вік, що є наслідком дії ерозійного зрізу, внаслідок чого пізньоголоценова частина розрізу була денудована, збереглася лише середньоголоценова товща з двома похованими ґрунтами. Вплив ерозійного зрізу можна віднести до останнього часу, оскільки на зрізаній поверхні ще не встиг утворитися достатньо розвинений сучасний ґрунтовий покрив. Неповністю зрілий ґрунтовий профіль з чіткими ознаками, які достатньо об'єктивно відображають зміни навколишнього середовища, сформувався в інтервалі 4000-7000 років, тобто протягом 3000 років. Виходячи з цього стає зрозумілим те, що ґрунти встигають за цей короткий проміжок часу "записати" характерні особливості розвитку середовища того часу, що дає нам чітке розуміння історії розвитку природи більш ранніх етапів. Однак важливим є ще й той факт, що у сучасному ґрунтовому профілі відображені не усі етапи їх еволюції. Ознаки деяких з них стерті або ж поєднані з ознаками наступних етапів, що могло здійснити значний вплив на характер ґрунтоутворення наступних етапів еволюції.

Дещо пізніше, у мікроетапі hl_{b1}^6 відбувається накопичення алювію на заплаві протоки Любич неподалік с.Літки (4900±80 BP). Пізніше у мікроетапі hl_{b2}^1 (на заплаві протоки Любич - 4520±70 BP) утворюються оливково-сірі мули, на яких у мікроетапі hl_{b2}^2 (SB-1) (заплаві р. Ірпінь - 4350±90 BP) в результаті похолодання і підвищення зволоження утворилися лучно-болотні ґрунти. Для ґрунтів мікроетапів hl_{b2}^4 (SB-2) характерні ознаки гідроморфізму, формувалися дерново-підзолисті ґрунти (на заплаві протоки Ратна біля р. Літочки), місцями мулуваті-болотні ґрунти (нижня частина профілю розрізу біля с.Літки (3540±60, 3560±40 BP), перекриті у мікроетапі hl_{b2}^5 піщаним алювієм. На початку пізнього голоцену у мікроетапі hl_{b2}^6 (SA-1) сформувалися лучні вилугувані (верхня частина профілю розчистки №2 біля с. Літочки та верхня частина профілю розрізу неподалік с.Літки) та алювіально-дернові ґрунти (у розрізі біля с. Літки) (2270±60 BP), які згодом, у мікроетапі hl_{c1}^1 ізолюються оглеєними супісками. У SA-2 (hl_{c1}^2) неподалік с.Літочки на заплаві протоки Ратна формуються дернові (1210±60 BP) та лучно-болотні ґрунти, які у мікроетапі hl_{c1}^3 внаслідок потепління і посушення клімату перекриваються алювіальними відкладами. Пізніше (близько 650 років тому («малий льодовиковий період»)), у мікроетапі hl_{b1}^4 (SA-3) на заплаві протоки Ратна утворилися алювіально-дернові, подекуди болотно-лучні ґрунти, які в наш час

Фізико-географічні дослідження

(у теплому мікроетапі hI_{b1}^5) представлені коротко профільними дерновими або дерново-алювіальними ґрунтами (біля сс. Літки і Літочки).

Встановлена деяка подібність у хронології формування ґрунтів на заплаві протоки Любич та річок центру Східноєвропейської рівнини [1]. В заплаві Ірпеня ґрунти формувалися в час розвитку алювіальних процесів на заплавах річок Східноєвропейської рівнини.

Аналіз результатів по Ірпеню та Літкам, обґрунтованих даними радіовуглецевого датування, дозволяє зробити припущення про наступні інтервали формування ґрунтів: верхній ґрунт формувався за останні століття, другий – 1800-2700 років тому, третій – 3000-5000 років тому. Однак, для періоду 3000-5000 років тому виявлено деяку невідповідність у часі утворення ґрунтів на заплавах Ірпеня і протоки Любич. Тому початок і кінець цього інтервалу на рис. 1 подано пунктиром і найбільш обґрунтована середня частина інтервалу утворення третього ґрунту 3800-4200 років тому.

Результати наших палеопедологічних досліджень ґрунтів заплави території Середнього Придніпров'я дозволили виявити спрямованість педогенезу, його періодичність, значну просторову неоднорідність заплави у розвитку ґрунтових та геоморфологічних процесів; тривалість та швидкість періодів формування ґрунтів та седиментації; характерний час стадій саморозвитку ґрунтів заплави.

Використана література:

1. Александровский А.Л. Этапы и скорость развития почв в поймах рек центра Русской равнины // Почвоведение. – 2004. – №11. – С. 1285-1295.
2. Александровский А.Л., Пархоменко О., Ковалюх М. Динаміка розвитку ґрунтів заплави р.Ірпінь у голоцені // Фізична географія та геоморфологія. – К.: ВГЛ Обрії. – 2004. – Вип.46. – Т.2. – С. 13-18.
3. Веклич М.Ф. Проблемы палеоклиматологии. – К.: Наукова думка, 1987. – 203 с.
4. Веклич М.Ф., Герасименко Н.П. Этапы средньо- та пізньоголоценового ґрунто- та осадко утворення на заплаві нижньої Десни // Вісник Київського університету. Серія географія. – 1993. - №2. – С.10-16.
5. Веклич М.Ф. Про вікові рівні заплави рівнинних рік України // Українська геоморфологія: стан і перспективи. – Львів: - 1997. – 95с.
6. Воропай Л.И., Куница Н.А. Изучение погребенных почв пойм как метод выявления закономерностей развития ландшафтов // Материалы региональной конф. «Антропогенные ландшафты центральной черноземной области и прилегающих территорий». – Воронеж. – 1972. – с.51-53.

Фізико-географічні дослідження

7. Гласко М.П. Анализ факторов, определяющих интенсивность накопления аллювия поймы Средней Оки в позднем и среднем голоцене // Изв. АН СССР, сер. геогр., 1983, № 5. – С. 66-75.
8. Добровольский Г.В. Почвы речных пойм центра Русской равнины / М.: Изд. МГУ, 1968. – 296 с.
9. Кармазиненко С.П. Реконструкція пізньокайнозойських ландшафтів долини Дніпра // Річкові долини. Природа – ландшафти – людина. Збірник наукових праць. – Чернівці. – Сосновець, 2007. - С.106-114.
10. Матвіїшина Ж.М., Пархоменко О.Г. Педогенез та етапність формування голоценових відкладів на заплаві нижньої Десни (на матеріалах розрізів заплави протоки Любич) // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 251: Біологія. – Чернівці: «Рута». – 2005. – с.57-62.
11. Сычёва С.А. Ритмы почвообразования и осадконакопления в голоцене (сводка C¹⁴ – данных) // Почвоведение. – 1999. - №6. – С.677-687.
12. Сычева С.А., Гласко М.П. Ритмичность осадконакопления и почвообразования на Среднерусской возвышенности в голоцене. // Изв. РГО. 2003. Т. 135. Вып. 1. – С. 45-57.
13. Четвертичная палеогеография экосистемы Нижнего и Среднего Днестра / Адаменко О.М., Гольберт А.В., Матвишина Ж.Н. и др. – К.: Феникс, 1996. – 197с.
14. Alexandrovskiy A.L., Glasko M.P., Sedov S.N., Folomeev V.A., Krenke N.A., Chichagova O.A., Kuznetsova E.A. 2000. Buried Floodplain Soils as Evidences of the Holocene Environmental Changes in Eastern Europe, GeoLines (Prague), no. 11: 51–52.
15. Alexandrovskiy A.L., Krenke N.A. Stages of Soil Formation on Floodplains in the Centre of the Russian Plain – The Geoarchaeology of River Valleys. Archaeolingua // Edited by E. Jerem and W. Mied. Series Minor. – Budapest: - 2004/ - P/171-184.
16. Ferring, C.R. 1992. Alluvial Pedology and Geoarchaeological Research, Soils in archaeology: landscape evolution and human occupation (edited by V.T. Holliday), Washington-London: Smithsonian institution press, p. 1–39.
17. Holliday V.T. (ed.). 1992. Soils in Archaeology. Landscape Evolutions and Human Occupation. Washington-London: Smithsonian Institution press. – 254 p.
18. Levis, C.A., Illgner, P.M. 1998. Fluvial conditions during the Holocene as evidenced by alluvial sediments from Above Howison's Poort, near Grahamstown, South Africa, Transactions of the Royal society of South Africa, v.53, no. 1: 53–67.
19. Mandel R.D. 1992. Soils and Holocene Landscapes Evolution in Central and Southwestern Kansas: Implications for Archaeological Research, Soils in archaeology: landscape evolution and human occupation (edited by V.T. Holliday), Washington-London, Smithsonian institution press, p. 41–100.

Фізико-географічні дослідження

Пархоменко О.Г.

Черниговский национальный педагогический университет имени Т.Г.Шевченка

ГОЛОЦЕНОВЫЙ ПЕДОГЕНЕЗ ПОЙМ ТЕРРИТОРИИ СРЕДНЕГО ПРИДНЕПРОВЬЯ

В статье проанализированы серии пойменных почв в природных отложениях (преимущественно в пойменном аллювии) территории Среднего Приднепровья. Выявлен тренд климатической эволюции на протяжении голоцена. Определены особенности возраста и происхождения погребенных почв пойм. Дана характеристика направленности педогенеза пойм. Установлена длительность и скорость периодов формирования почв и седиментации.

Ключевые слова: почва, почвообразование, педогенез, голоцен, пойма

Parkhomenko O.

Chernihiv National Pedagogical University named after Taras Shevchenko

HOLOCENE PAEDOGENESIS OF OVERFLOW PLAINS IN THE MIDDLE PRYDNIPROVIA AREA.

There has been analyzed a series of buried soils flooded in natural sediments (mainly in floodplain alluvium) on the area of the Middle Dnieper. The trend of climatic evolution during the Holocene has been detected. The features of age and genesis of flood buried soils has been cleared out. The author has determined the focus of pedogenesis of floodplains. There has been defined the duration and speed of the soil formation and sedimentation.

Keywords: soil, soil formation, pedogenesis, holocene, floodplain